

Länsdialog om placerade barns hälsa och hälsoundersökningar

Mikael Mattsson Flink & Marta Nannskog
Sveriges Kommuner och Regioner
Sektionen för socialtjänst
20 oktober 2021

Bakgrund

- Läkarundersökning i samband med placering var tidigare enbart ett lagkrav vid placering enligt LVU
- 2017 kom lag (2017:209) om hälsundersökningar av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet
- 2019 kom Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om hälsundersökningar av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet (HSLF-FS 2019:19)
- Lag på att ingå generella överenskommelser om samarbete i fråga om barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet

Placerade barns hälsa

- Radikalt fler hälsoproblem än andra barn
- Gäller fysisk hälsa (inklusive tandhälsa), psykisk hälsa och vaccinationsgrad
- Påtagligt fler problem över en livstid
- Placering verkar **inte** kompensera för hälsoproblemen

Se t ex Vinnerljung, B. & Hjern, A. (2018). Health care in Europe for children in societal out-of-home care. London: Rapport till EU-kommissionen från MOCHA – Models of Child Health Appraised.

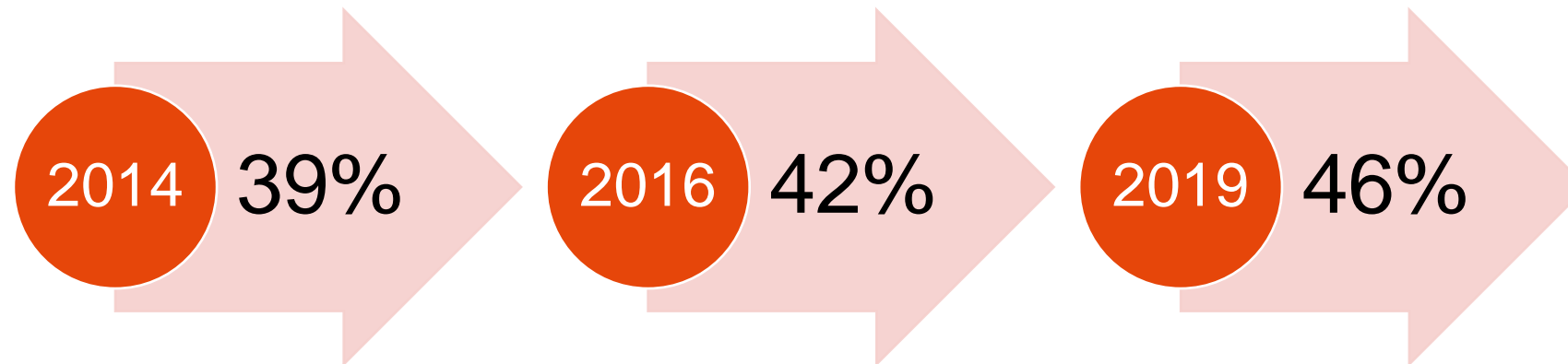
Lagen om hälsoundersökning

- Lagstadgat krav att placerade barn enligt både SoL och LVU ska erbjudas en hälsoundersökning *i anslutning till* placering
- Socialnämnden ansvarar för att informera regionen om att undersökningen behövs och regionen ansvarar för att erbjuda undersökningen
- Undersökningen omfattar fysisk, psykisk och oral hälsa
- Omfattar alla barn, samt unga 18-20 år

Blir barnen hälsoundersökta?

Andelen barn i Sverige som blivit hälsoundersökta i samband med placering

Drygt en tredjedel hade behov av vidare remittering eller insatser från sjukvården

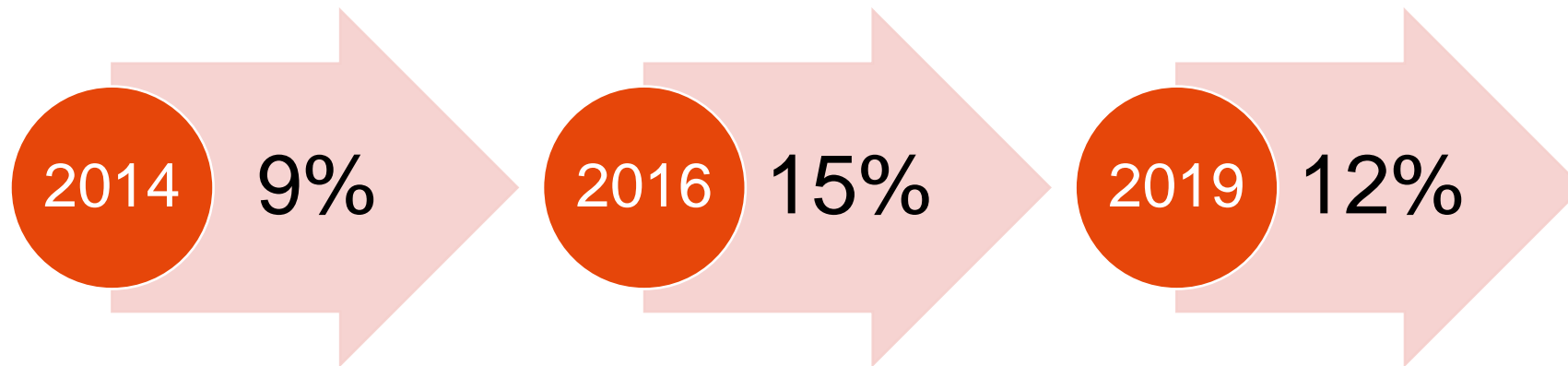
Västerbottens läns resultat

Antal placerade barn	Hälso-undersökning SoL	Hälso-undersökning LVU	Totalt länet	Totalt nationellt	Uppgift saknas
123 st.	54 %	88 %	67 %	46 %	50 %

Siffrorna visar sannolikt i hög grad barn som undersökts enligt 32 § LVU

Tandhälsan

Andelen barn i Sverige som blivit tandhälsoundersökta i samband med placering

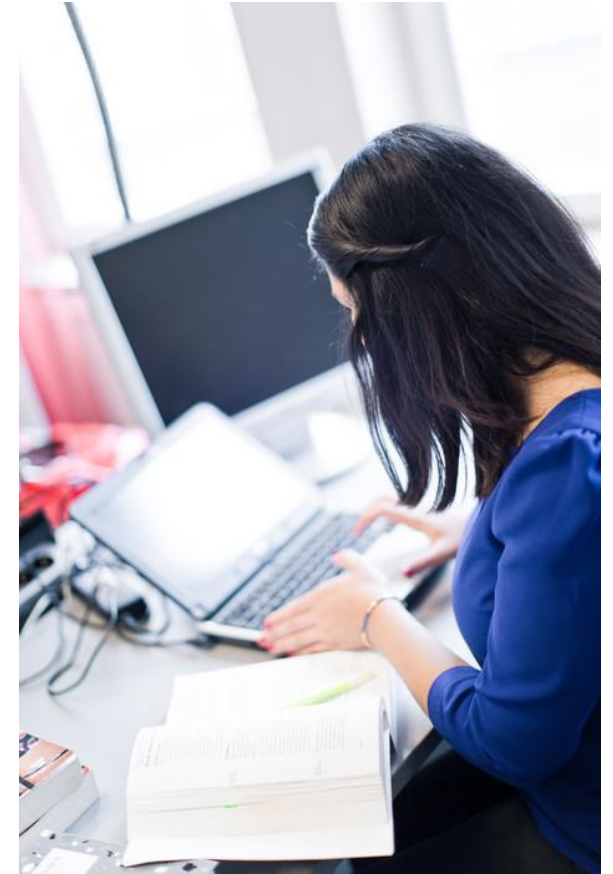

Drygt 40 % hade behov av vidare remittering eller insatser från tandhälsovården

Vad beror det på?

Finns inget enkelt svar men några exempel är:

- Okunskap om lagar och föreskrifter
- Okunskap om placerade barns hälsa och behov
- Osäkerhet kring de olika undersökningarna
- Akuta ärenden försvårar genomförande
- Bristande samverkan mellan huvudmän
- Inte en prioriterad fråga för socialtjänsten
- Bristande rutiner och resurser både inom både kommun och region

Vad gör SKR?

Förtydliganden kring

- tillämpning av lagar och föreskrifter
- Ansvarsfördelning mellan kommun och region
- De olika undersökningarnas innehåll
- När en undersökning är "obehövlig"
- Hantering av samtycke vid hälsoundersökning
- Sekretessreglerna vid hälsoundersökning

Samordnar länsdialogerna

Kunskapshöjande insatser till kommun/region

Kartlägger resultaten

Tillhandahåller [kontaktuppgifter](#) till regionerna

Tre olika typer av undersökningar

Hälsoundersökning

LVU

ASYL

Hälsoundersökning
enligt lag 2017:209
(med föreskrift HSLF-FS
2019:19)

Läkarundersökning
enligt 32 § LVU

Hälsoundersökning
för asylsökande
m fl enligt lag
2008:344

Delvis olika syften

Hälsoundersökning

- en medicinsk bedömning av behovet av hälso- och sjukvård samt tandvård
- hur socialnämnden ska verka för att barnet eller den unge ska få sitt behov av hälso- och sjukvård och tandvård tillgodosett
- hälso- och sjukvårdens och tandvårdens fortsatta kontakt med barnet eller den unge

LVU

- att identifiera sjukdom, skada eller funktionsnedsättning som kan ha betydelse för behovet av vård enligt LVU och för planering av vården

Asyl

- uppmärksamma eventuell ohälsa och behov av smittskyddsåtgärder, samt för att informera om möjligheten att få del av hälso- och sjukvård och tandvård

Behövs ibland fler undersökningar

Läkarundersökning enligt 32 § LVU ersätter *inte* en hälsoundersökning

- Barn som placeras enligt LVU behöver två undersökningar, *om inte* innehållet i undersökningen enligt 32 § är motsvarande

Hälsoundersökning för asylsökande ersätter *inte* en hälsoundersökning

- Ensamkommande barn som placeras kan alltså behöva två hälsoundersökningar (tre om LVU) *om inte* innehållet i asylundersökning är motsvarande

Begreppet *obehövlig*

”Socialnämnden ska, om det inte är obehövligt, underrätta regionen...”

Kan t ex vara:

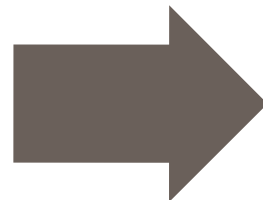
- om barnet genomgått en hälsoundersökning det senaste året
- om placeringen beräknas bli mycket kortvarig
- om hälsoundersökning för asylsökande gjorts med samma innehåll

Huvudregeln är att en hälsoundersökning *ska* ske och att det behövs medicinsk kunskap för att avgöra om en hälsoundersökning är obehövlig

Vad ska socialnämnden göra?

Ta reda på om en
hälsundersökning är
gjord

- Bedöma om eventuellt genomförda undersökningar är likvärdiga med den hälsundersökning som avses för placerade barn

Anmäla behov till
regionen

- Ska ske *i nära anslutning till* placering
- Skickar begäran om hälsundersökning enligt HSLF-FS 2019:19
- Ofta krävs separat kontakt med t ex tandhälsovården

Vad ska regionen göra?

Ansvarar för att inhämta tidigare uppgifter från vårdgivare

Inhämtar nödvändiga samtycken från barn och/eller vårdnadshavare

Ansvarar för att erbjuda undersökningen *och* för att återkoppla resultatet till socialtjänsten i ett utlåtande

Sekretess och samtycke

- Socialtjänsten behöver *inte* inhämta samtycke från barn eller vårdnadshavare för att *meddela* regionen behov av undersökning (10 kap. 28 § OSL)
- Regionen behöver dock samtycke för att *genomföra* undersökning. Det är regionens ansvar att inhämta det
- Vid LVU har socialnämnden större befogenheter

Regionen kan göra bedömning av ålder och mognad gällande barns möjlighet att lämna eget samtycke, utan vårdnadshavare. Se Meddelandeblad nr.8, 2020 (Socialstyrelsen)

Avgifter för intyg

Hälsundersökning enligt HSLF-FS 2019:19

Återkoppling av resultat från hälsundersökning bör ske till kommunen kostnadsfritt eftersom regionerna får generella statsbidrag på 10 miljoner kronor årligen sedan lagen om hälsundersökningar infördes

Läkarundersökning enligt 32 § LVU

Upp till varje region att besluta om avgift för intyg i samband med läkarundersökning enligt 32 § LVU

En olöst tandhälsoproblem

- Barn som placeras *i en annan region än där de är folkbokförda* har inte per automatik samma rätt till tandvård i den regionen de befinner sig
- Idag finns inte lagstöd för att utkräva betalningsansvar för annat än akut tandvård vid utomlänst tandvård. Problemet behandlas förhoppningsvis inom ramen för Tandvårdsutredningen (När behovet får styra – ett tandvårdssystem för en mer jämlik tandhälsa, SOU 2021:8).

A photograph of three children in a classroom or kitchen setting. One child in the foreground is leaning back, another is in the middle ground looking to the side, and a third is in the background. Two orange speech bubbles are overlaid on the image, containing text in Swedish. The background shows shelves with various items and a table with a plate of food.

Har ni några frågor eller
reflektioner utifrån det vi
har gått igenom?

Vad tror ni det beror på att
resultaten inte är bättre?

Våra tankar om åtgärder

- Kunskapshöjande insatser om regelverk och behov
- Praktiska rutiner i form av hälsokort, checklistor och liknande inklusive tydlig ansvarsfördelning både internt och externt
- Systematiskt följa upp andelen placerade barn som hälsoundersöks från ledningsnivå
- Fortsatt samverkan mellan kommuner och regioner för att hitta lokala vägar framåt

mikael.mattsson.flink@skr.se

marta.nannskog@skr.se